

PRZEGLĄD SPORTOWY

(też względu na miejsce sprzedaży)

Nr. 89 (1235)

DNIA 19 PAŹDZIERNIKA 1936 ROKU

ROK XVI

Czechosłowacja - Węgry 5:2

poraz czwarty z rzędu

Sensacyjna seria wysokich zwycięstw gospodarzy ligowych

Cracovia - AKS 3:2

(Od specjalnego wysłannika Prz. Sł.)

KATOWICE, 18.10. — Tel. wł. — Zwolniony futbol, a takich liczy się na G. Śląsku na tysiące, stanęli w niedzielę przed zawiłym problemem. Udać się do Chorzowa, by stać się świadkiem uroczystej nobilitacji nowych ligowców, czy też — skierować swe kroki do Wielkich Hajduk, gdzie zanosilo się na niemniej doniosły akt intronizacji nowego mistrza Ligi i Polski na rok 1936?

Organizatorzy obu tych ważkich imprez nie doszli — czy też nie szukali — porozumienia. W rezultacie więc, w chwili gdy sędzia p. Lange otwierał grę na boisku w Wielkich Hajdukach, o tej samej porze gwizdek kolegę jego p. Tarczyńskiego pchnął na stadionie w Chorzowie leniwie drzemającą piłkę.

Nowoczesna technika dziennikarska, mimo niezaprzeczonego postępu, nie doprowadziła jeszcze do kunsztu rozwojenia reporterskiej jaźni. To też niżej podpisany znalazłby się na pewno w ciężkiej duchowej rozterce, gdyby nie przezornie ustalone zawczasu dyrektywy. Brzmiały one wyraźnie: w razie kolizji terminów — pierwszeństwo należy się małuczkim!

Tak to więc zdarzyło się, że o godz. 14.30 miast obserwować walkę „gigantów”, zna-

lazł się on jako jeden z pionków wśród 8.000 widzów, którzy zwartym pierścieniem okuli reprezentacyjny stadion miasta Chorzowa.

Dwie poważne imprezy piłkarskie wycisnęły swe piętno na wyglądzie Katowic. Zasluga w tym Cracovii, która zjechała na Śląsk w sile co trzech nadzwyczajnych poślągów. Szeroką strugą rozlał się więc po ulicach i lokalach śpiewny podwawelski dźwięk, rozlewnie witali się starzy znajomi, którzy wczoraj dopiero wymieniali uścisła na krakowskich plantach, trzępotały w ręku białe porożki, poszatkowane czerwonymi pasami.

ROISKOWA POEZJA

Trzeba przyznać, że aparat propagandowy Cracovii działał sprawnie i przemysłowo. W wagonach rozdawano chorągiewki (10 gr. za sztukę) i odczyty (za darmo), dokładnie pouczające o roli, zadaniach i obowiązkach uczelnianego kibica. Omysłono wszystko, przy gotowaniu nawet do skandowania dwa wierszyki:

Małczyk strzelił gola,
Bo już taka nasza wola!

lub:

Już Cracovii idzie składnie,
Zaraz pewnie bramka padnie...

Inna rzecz, że później, na boisku, gdy wypadki potoczyły się nie całkiem po myśl przybyszów, rozmowni zresztą krakowianie zupełnie zaniedbali i nie replikowali nawet na ad hoc skomponowaną poezję mitologicznego chóru miejscowego, który nie troszcząc się zbyt o zasady rytmiki deklamował z zapalem:

Co to znaczy śląkowskie gadanie,
Mistrzostwo na Śląsku na zawsze pozostanie!
lub groził:

Małczyk, Małczyk dość tej złości,
Bo ci zmiągam twoje kości.

Kosteczki chrzęzczały wprawdzie mocno z obu stron, na szczęście jednak nikomu niczego nie złamano, jedynie sędziemu dla pewności polejca otoczyła czułą opieką.

CRACOVIA — AKS 3:2 (1:2).

Bramki dla Cracovii zdobyli: Małczyk, Zembaczynski i Ziśka, dla AKS: Piontek obie. Sędziował p. Tarczyński ze Lwowa.

CRACOVIA: Pawłowski, Lasota, Pająk, Ziśka, Grünberg, Szmagler, Korbas, Chudzik, Małczyk, Szeliga, Zembaczynski.

AKS: Mrugała, Knas, Stolarczyk, Bętkowski, Kuchta, Skrzypliec, Marcinek, Piontek, Wostal, Pytel i Marszel.

Mecz odbył się wśród porywistej wichury. Wcale poważny poziom (szczególnie przed pauzą) świadczy korzystnie o aktorach spotkania, z których niektórzy niepotrzebnie tylko wprowadzili do gry pierwiastki zbyt ostre. Obiektywnie stwierdzić należy, że inicjatywa w tym kierunku wyszła od gospodarzy (lewy obrońca Stolarczyk), z przeciwnej strony chętnie ją podjął Małczyk. Winę sędziemu było, że z miejsca nie zdobył się na energiczne powściągnięcie wybrków.

Mimo tych nieprzyjemnych momentów, o-puszczaliśmy boisko z zadowoleniem, w przeświadczeniu, że ewentualne nowe nabytki Ligi napewno nie będą najgorsze. Zarówno Cracovia, jak i AKS wnieśli mogą do extra-klasy szereg watorów dalekich od prymitywu, jaki obserwujemy u niejednego zespołu ligowego.

METODA 1920 i SYSTEM NOWOCZESNY
W niedzielę byliśmy zresztą świadkami walki dwu systemów. Cracovia reprezentowała

TAK, TAK, SIEDZI...!

— myśli sobie bramkarz niemiecki Jakob, widząc, że piłka, mimo parady wpada do bramki. Było to na meczu śródomowym Szkocja — Niemcy 2:0.

tradycyjną starą szkołę, opartą na dobrej technice i bardzo skomplikowanej, powolnej i dlatego mało efektywnej maszyneryj kombinacyjnej — podczas gdy AKS, a ściślej mówiąc jego atak, był eksponentem nowoczesnego kunsztu futbolowego, gdzie przy doborze nie mniej dobrych środków technicznych akcje toczą się szybko, z rozmachem i... zawsze zdążają zdecydowanie do właściwego celu.

Niech nikt nie próbuje jedynie na podstawie wyniku cyfrowego wysnuwać wniosek o wartości obu metod. Doprowadziły to do fałszywych z gruntu konkluzji, tym bardziej, że zawody wygrała Cracovia niemal w ostatniej chwili szczęśliwym dalekim strzałem pomocnika.

Fakt ten ma swoją wymowę i zbliża nas do materialnej prawdy, która powiada, że atakowi bielo-czerwonych brak skuteczności. Gubiąc się w drobniarstwach, krótkich podaniach w bok i w tył, unikając dalekich prze rzutów, posuwał się w tak słabym tempie do przodu, że ruchliwy przeciwnik miał zawsze jeszcze sporo czasu na zmobilizowanie w obronie większych sił.

Sytuacja zmieniła się dla Cracovii na lepsze, gdy w grę wchodziły szybko i rozumiejące swą rolę skrzydła. Zdarzało się to jednak nie zbyt często, ponieważ trzeba było do tego prawie zawsze pośrednictwa łączników. Wpójone metody zabraniały widocznie wysuwania w bój Korbasa czy Zembaczynskiego, bezpośrednio z centrum napadu, ze środka pomocy lub też z pozycji przeciwnego łącznika.

CRACOVIA — DRUŻYNA CIEKAWA!
Na usprawiedliwienie napadu Cracovii należałoby może podnieść, że już w pierwszych minutach rozbity został Szeliga, który grat do końca pod „pół parą”, a o ile mogliśmy wywnioskować z kilku początków, gracz ten dysponował dostatecznym zasobem umiejętności, by wyrzucić piłkę na grze całej swej linii.

(Dokończenie na str. 2-e).

Już w jednym z najbliższych numerów rozpoczniemy druk specjalnie dla Przeglądu Sportowego napisanej powieści pióra

Przewina się w niej pełne emocjonujących przygód dzieje młodego chłopca z prowincji, rzuconego w wir sportowego życia Warszawy z wszystkimi jej dobrymi i złymi stronami.

Raz na wozie, raz pod wozem, poprzez wspaniałe zwycięstwa i tragiczne klęski będzie on szedł ku sławie, a poprzez barwne opisy heroicznym zmaganiach sportowych i życiowych czerwoną nicią przewijając się będzie historia szlachetnej miłości.

Nazwisko autora, pierwszego laureata dziennikarskiej nagrody P.U.W.F. i fascynujący temat dają gwarancję, iż każdy odcinek tej rewelacyjnej powieści przeczytany będzie jednym tchem.

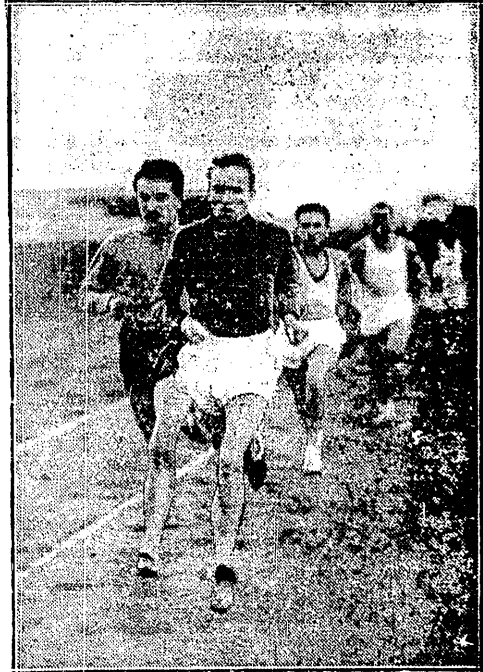
DWIE „MUCHY“

spotkania Okęcie — C.W.S. Two rek i Wieczorek. Punkty zdobył „weteran” Wieczorek.

CHMIEL SKACZE

z wielkim wysiłkiem, lecz rozmiękła skoczni nie pozwalała mu przejść gładko 186 cm., co leżało w możliwościach Ślaza.

REWANŻ NY

Kucharski biegnie na drugiej pozycji i wbrew oczekiwaniom, pozwala Szwedowi zwyciężyć o kilkanaście metrów.

Ruch — Garbarnia 6:1 (1:1).

Warta—Warszaw. 5:1 (1:0)

L. K. S. — Pogoń 3:1 (2:1).

Wisła — Dąb 5:2 (3:1).

Legia — Śląsk 2:0 (0:0).

EPILOG PACYFIKACJI NA TERENIE W.O.Z.B.

B. prezes mec. Fogel konferuje ze swym następcą płk. Dudrykiem, co do składu „zarządu pracy”.

OBJEKTYW APARATU FOTOGRAFICZNEGO BYWA NIEDYSKRETNY...

Każdy stwierdzić może, iż bramkarz Legii Zlatoper, leżąc na ziemi, trzymając rękami... nogę na pastniku Śląska, a Martyna zamierza wybić piłkę. Zazwyczaj następuje po takim manewrze rzut karny, którego tym razem nie było!

Beton i żelbet w budownictwie sportowym

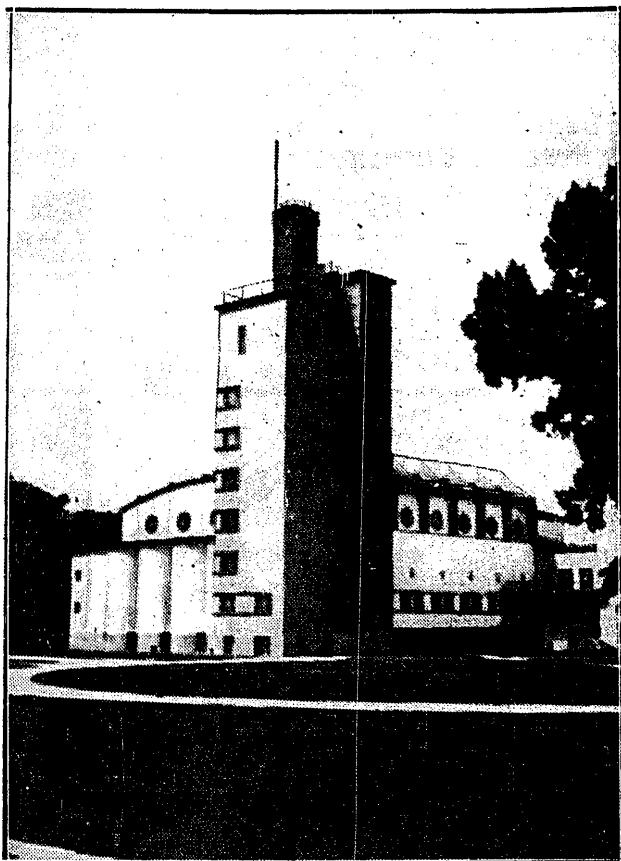
Beton, a przede wszystkim beton uzbrojony t. j. żelbet jest materiałem budowlanym najodpowiedniejszym do budowy budynków sportowych, dzięki swojej uniwersalności, a to możliwości wykonania z jednego materiału całej budowli od podstaw, gdyż budujemy z niego fundamenty, ściany, dachy, stopnie, trybuny, siedzenia do trybun, baseny, tory wyścigowe kolarskie i motocyklowe itp. W niektórych dziedzinach budownictwa sportowego dzięki swej szczelności żelbet jest materiałem nie do zastąpienia, a to przy budowie basenów sportowych i kąpieliskowych. Żelbet pozwala na dowolne rozwiązanie konstrukcyjne, a budowle z niego wykonane najłatwiej dostosować do wymagań współczesnej architektury oraz warunków postawionych dla budowli sportowych tj. prostoty, skromności no i zdrowotności budynku. W Polsce znaczna ilość budowli sportowych wykonywana się z drzewa które może konkurować z żelbetem jedynie dzięki swojej tanioci. Jednakże tanioci te okupujemy znacznymi wadami, a więc mniejszą trwałością budynku, gorszym rozmieszczeniem konstrukcyjnym i łatwą palnością. Obecne ogólne użycie elektryczności łatwo powodującej zwarcie elektryczne zwiększa jeszcze bardziej niebezpieczeństwo pożaru.

Pięknym i wspaniałym przykładem stosowania żelbetu w budownictwie sportowym w Polsce jest gmach Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielcach. Wychowuje się w nim i kształci nauczycieli i instruktorów wych. fiz. w szkołach, wojsku, instytucjach państwowych, samorządowych i społecznych. Na-

Inną znowu dziedziną gdzie żelbet ma szerokie zastosowanie jest budowa trybun. Żelbet daje nam tu również możliwość wykonania całej budowli wyłącznie z jednego materiału, co pozwala na harmonijne powiązanie wszystkiego w jedną nierozłączną całość. Z żelbetu wykonywa się nie tylko konstrukcję nośną trybun i same trybuny do siedzeń wyłącznie, ale i dach nad nimi; można przy tym stosowaniu żelbetu dać dach wspornikowy znacznej rozpiętości o pięknej linii. Nie będziemy mieli wówczas słupów wspierających konstrukcję dachu, a zaslaniających widok publiczności i szpecących w wysokim stopniu całą budowlę. To też trybuny kryte wykonane z żelbetu nadają piękny wygląd całości i swoisty charakter całej budowli w przeciwieństwie do drewnianych budowli. Pod trybunami możemy urządzić szatnie, natryski, sale gimnastyczne, bufet i administrację, mając na ten cel znaczna ilość miejsca. Ważną również rzeczą jest łatwość wykonania pochyleń trybun żelbetowych nie pod pewnym kątem do poziomu, ale po krzywej parabolicznej, co zwiększa znacznie widoczność trybun.

Jako przykłady wykonanych trybun żelbetowych mogą służyć trybuny na boisku lekkoatletycznym w parku sportowym w Krakowie. Te ostatnie co prawda, nie są całkowicie wykonane z żelbetu. Na stadionie Legii znajdujemy też tory kolarskie i motocyklowe wykonane z betonu.

Gdy przejdziemy do budowy hal sportowych, gimnastycznych, tenisowych itp. to zauważymy, iż wobec wymaganych dużych rozpiętości i wysokości takich hal,

Centralny Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie

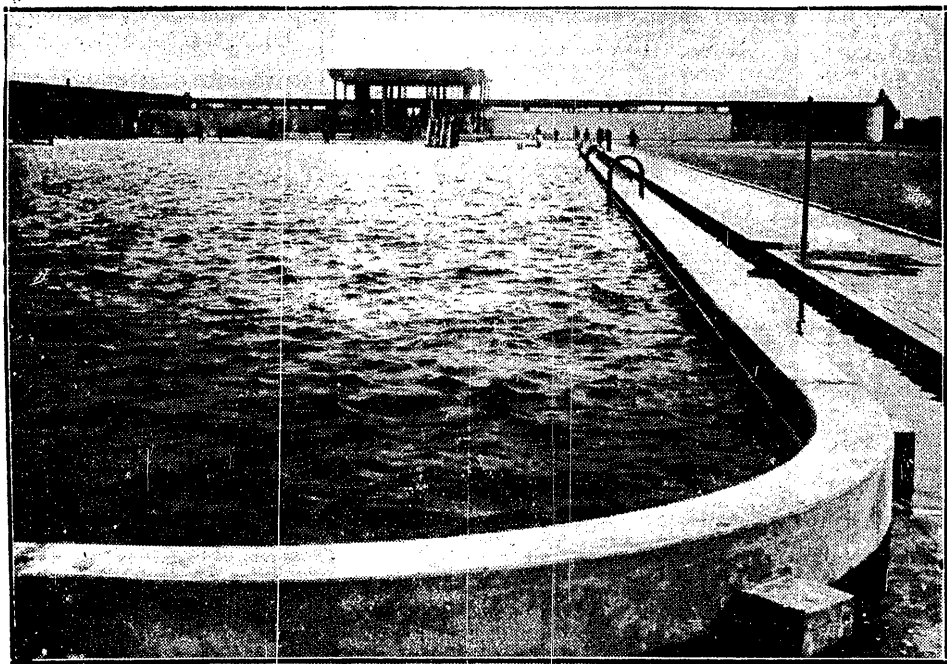
współczesnym wymaganiom higieny, a więc sale kąpielowe winny być należycie przewietrzane powinny posiadać odpowiednią temperaturę przyjętą od 20 do 22 st. C. Temperatura wody w basenie musi być też zachowana i powinna być stała. Przed zaprojektowaniem basenu należy wziąć pod uwagę, skąd się będzie doprowadzało wodę. Wodę możemy pobierać z kanalizacji miejskiej, o le taka istnieje, woda ta zazwyczaj jest za zimna i należy ją podgrzewać; z rzek woda jest cieplejsza, ale zwykle silnie zanieczyszczona, należy ją więc oczyszczać na filtrach; woda gruntowa czystsza znacznie od wody rzecznej, posiada zwykle zanieczyszczenia żelaza i manganu oraz niską temperaturę. Należy również ją podgrzewać, a dla oczyszczenia jej stosować odżelaziacze i odmanganizacze.

Przy wprowadzaniu wody do basenu stosujemy dwa systemy: system przepływowy i obiegowy. Przy systemie przepływowym woda przepływa przez basen i nie wraca do niego z powrotem. Mamy tutaj ciągle świeżą wodę ale o zmiennej temperaturze w zależności od pór roku. Aby zachować stałość temperatury należy wodę podgrzewać. Przy systemie obiegowym wodę z basenu odprowadzamy na filtry i po oczyszczeniu wprowadzamy do basenu z powrotem, a tylko pewen nieznaczny procent doprowadzamy wody świeżej. Oczyszczenie wody na filtrach nie jest wystarczające, musimy ją jeszcze chlorować w celu zabicia bakterii chorobotwórczych. Rozróż-

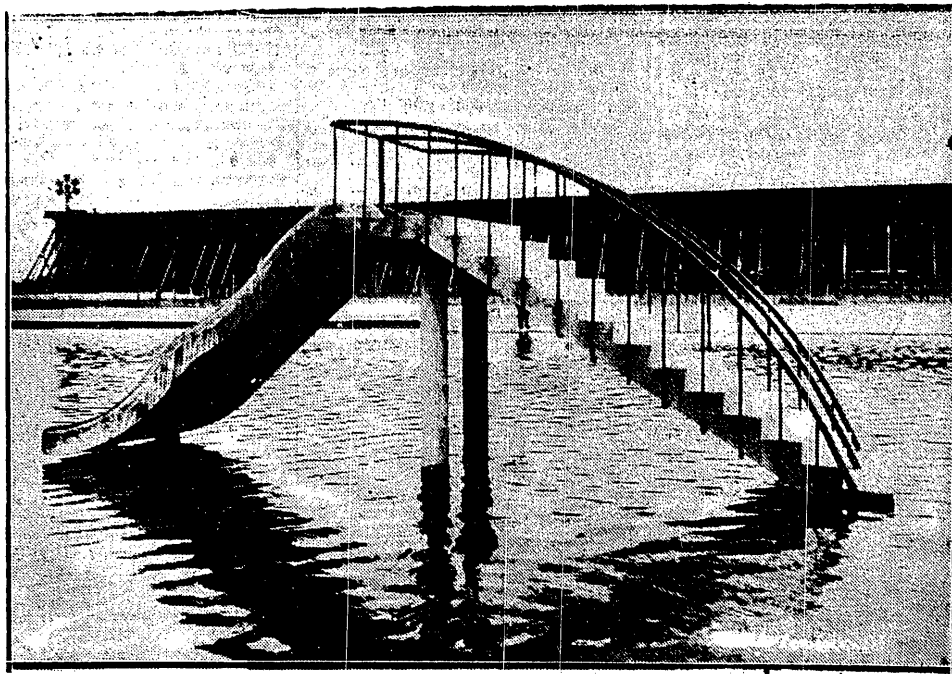
dzającego wodę czystą, co miało miejsce naprzykład na basenie Legii. W najniższym miejscu basenu musi być urządzony spust wody. Należy przewidzieć, by poziom spustu nie leżał za nisko, co nie pozwoliłoby na grawitacyjne opróżnienie basenu. Wzdłuż basenu winien biec brodzik, przez który musi przejść każdy kąpielący się, obmywając w nim nogi. Przed wejściem na basen mamy urządzone prysznicznie tak rozstawione, by umożliwić wejście na basen bez obmycia się pod nim. Basen należy co pewien czas przemyczać.

Baseny otwarte można budować z betonu oraz żelbetu, zaś baseny kryte buduje się wyłącznie z żelbetu. Przykładem basenu wykonanego wyłącznie z betonu jest basen w kąpielisku „Żelazna woda”. Basen ten składa się z części kąpielowej i sportowej. Ogólna powierzchnia basenu wynosi 2682 m², co pozwala na jednoczesne użytkowanie go przez przeszło 1100 osób. Basen ograniczono bulwarami betonowymi. Dno basenu utracone zostało płytą betonową.

Pięknym przykładem basenu żelbetowego jest pływalnia solankowo-termalna w Ciechocinku. Wszystkie budynki zostały tutaj wykonane w żelbecie. Sam basen posiada długości 100 m, szerokości 40 i składa się z 3 części: najpiętszej dla dzieci, środkowej dla dorosłych i największej dla sportowców. Do basenu prowadzi schody umieszczone w części płytowej do obu stron basenu. Na ścianach basenu 120 m znajdują się drabiny żelbetowe do wychodzenia. Basen ma po-

Kąpielisko termalno-solankowe w Ciechocinku Basen żelbetowy.

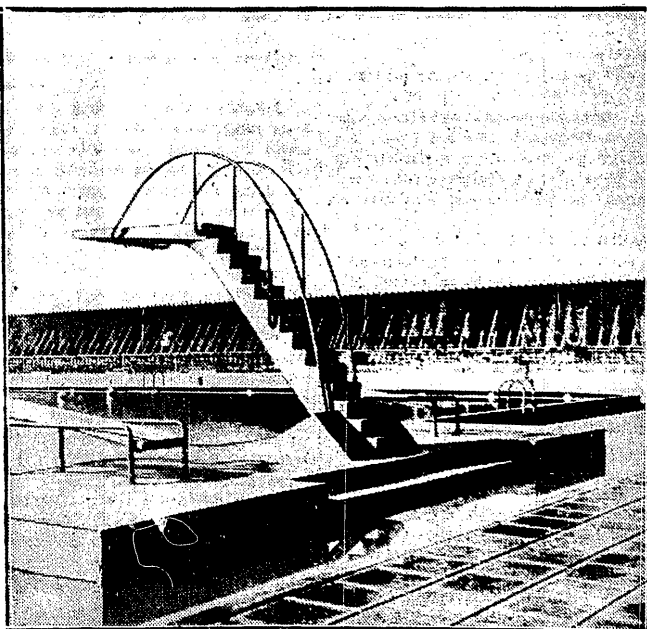

Żelbetowe ześlizgi dziecięce w Ciechocinku.

kreślone cele wymagały rozwiązania budowlanego, któreby łączyło wszystkie potrzebne elementy. Gmach ten, który może służyć przykładem całej Europy, składa się z zasadniczych 3 grup: gmachu głównego, internatu żeńskiego i mieszkania ciała profesorskiego i administracji. Wewnątrz budynku znajdujemy wszelkie najnowsze urządzenia tak w dziedzinie naukowej jak i wychowania fizycznego. Mamy tu zatem sale gimnastyczne, pływalnię, biblioteki, sale wykładowe, pokoje mieszkalne, zakłady naukowe itd. Do północnego skrzydła gmachu przytyka hala ćwiczeń, jest to rodzaj krytego boiska o wymiarach bardzo dużych bo 130x22 m. Jest ona czysto polskim pomysłem, w innych krajach nie spotykamy, a wywołanym warunkami klimatu i programem pracy. Ramy żelbetowe widoczne na zewnątrz uwidaczniają konstrukcję hali i nadają całości swoisty charakter. Tylko zastosowanie żelbetu do budowy powyższego gmachu pozwoliło na tak doskonałe i jednocześnie estetyczne rozwiązanie całości budowli; żaden inny materiał nie mógłby w tym wypadku tak wszechstronnie żelbetu zastąpić.

doskonałym materiałem stosowanym do ich budowy będzie żelbet. Łatwo też w nich można wykonać wsporniki balkonowe, trybuny itp. połączone z główną częścią konstrukcyjną budowli. Kształty hal dają się zazwyczaj łukowe lub ramowe. Należy tu dodać, iż przy budowie hal gimnastycznych z góry należy przewidzieć położenie przyrzędów i wbetonować w konstrukcję żelbetową odpowiednie haki do ich zamocowania.

Bardzo ważną dziedziną budownictwa sportowego są pływalnie kryte i odkryte, do użytku szerszych rzesz społeczeństwa. Jedynym prawie materiałem stosowanym do ich budowy, będzie żelbet lub beton, a to dzięki szczelności i nieprzepuszczalności betonu, które to można osiągnąć przez odpowiedni dobór składników betonu. Przy projektowaniu basenów należy zwrócić baczną uwagę na ich zdrowotność, a co za tym idzie na urządzenia higieny. Konieczne jest oddzielenie kąpielących się od widzów, wpływa to na rozplanowanie całej budowli. Baseny służące dla wzmocnienia zdrowia i teżynny społeczeństwa, winny być urządzone w sposób jak najbardziej odpowiadający

Skocznia i trampoliny żelbetowe w Ciechocinku.

nia baseny dla dzieci, kąpielowe i sportowe. Zazwyczaj winny być one budowane zupełnie oddzielnie od siebie, gdyż służąc innym celom muszą odpowiadać innym warunkom z dziedziny higieny. Należy tu nadmienić, iż najbardziej zanieczyszczane są baseny dla dzieci, mniej — kąpielowe, a najczystsze są baseny sportowe. U nas zwykle tego podziału się nie przestrzega i ze względów oszczędnościowych buduje się często pływalnie służące wszystkim powyższymi celom, dzieląc je na części zależnie od ich przeznaczenia.

Basen jest kształtu prostokątnego, głębokość jego jest zmienna w ten sposób, aby pod skocznią była dostateczna głębokość do wykonywania skoków, zależy ona od wysokości wieży do skoków. Pochylenie dna basenu 5—7 proc. W ścianach podłużnych basenu winien się znajdować przelew. W ścianie krótszej w części o mniejszej głębokości jest doprowadzona woda i wpuszczana do basenu za pomocą t. zw. rynny wylewowej. Rynna wylewowa winna się znajdować ponad poziomem wody, a to w tym celu, aby brudna woda z basenu nie mogła się dostać do kanału doprowa-

za tym skocznie oraz 2 ześlizgi żelbetowej konstrukcji. Ściany basenu zakończone są na całym obwodzie przełamem, przez który przelewa się nadmiar wody z basenu do brodzika. Pływalnia ta stanowi piękna i harmonijna całość, wykazuje niezłobnie jak dobre rezultaty daje stosowanie żelbetu w tego typu budowliach.

Można jeszcze podać cały szereg przykładów stosowania żelbetu do basenów tak otwartych jak i krytych. Jeszcze raz należy tu podkreślić, iż przy budowie basenów warunki zdrowotności i higieny grają dominującą rolę. Jako przykład, jak nie należy budować basenu może służyć pływalnia Legii w Warszawie, gdzie złe przemysłowe warunki wodociągowe ołbrzymie trudności odpowiedniego oczyszczenia basenu i stwarzają ogromne dodatkowe koszty utrzymania nie dające wymaganych warunków zdrowotności i higieny.

Z powyższych wywodów widać, iż beton i żelbet muszą zająć przodujące miejsce w racjonalnym budownictwie sportowym wspierając inne materiały stosowane dotychczas do budowli sportowych.

